

ZĀĻU TRŪKUMA KRĪZI PĀRVAR,

● LIENE KUPIČA

"Meitai pirms dažām nedēļām vajadzēja antibiotikas, bija briesmīgs klepus. Izbraukāju visas Liepājas aptieku ķēdes, bet nesekmīgi – vajadzīgo zāļu nav! Aptiekāres cita pēc citas teica, ka šādas zāles nav pieejamas, jo vienkārši izpirktas un nav pat noliktavās!" pieredzēto "Kurzemes Vārdam" pastāsta liepājniece Vendija Pikše-Kučma. Šī ir viena no ļoti daudzām situācijām, kad pietrūkuši un aptiekās nav bijuši pieejami kādi ļoti svarīgi medikamenti. Vai šādas situācijas ir pieļaujamas, "Kurzemes Vārds" lūdz skaidrot atbildīgajām valsts iestādēm un pieredzē lūdz dalīties aptieku pārstāvjus.

Lūdz palīdzību pat sociālajos tīklos

"Centra aptiekā" Liepājā, kas manā maršrutā bija pēdējā, kur jau ierados ar "mazliet" izmisušu skatu, aptiekāre piezvanīja uz "Manas aptiekas" filiāli, kas atrodas veikalā "Cukuriņš", un tur, kā izrādās, bija palikusi pēdējā pudelīte! Lieki teikt, ka lidoju palēkdamās, lai pagūtu nopirkt! šādi veiksmīgi noslēdzās V. Pikšes-Kučmas stāsts, meklējot vajadzīgās zāles.

Liepājnieki un Dienvidkurzemes novada iedzīvotāji saskaras ar dažādiem izaicinājumiem, lai dabūtu zāles kādas saslimšanas laikā. Piemēram, šī gada sākumā vairākas ģimenes ar sociālo tīklu palīdzību meklēja izpalīdzīgus cilvēkus, lai varētu dabūt kaut pāris ampuliņas inhalācijām "Pulmicord". Vienlaikus bija ģimenes, kas vēstīja, ka šo pašu medikamentu nav dabūjuši vienā aptieku tīklā, bet citās gan bijis. "Un tādēļ nepažēlojam naudu un nopirkām vairāk, ja nu gadījumā nevar dabūt, bet vajag," pieredzē dalās māmiņa Sintija. Taču šāda situācija bijusi arī pērn, uz ko norāda Egita Paulauska: "Pagājušā gada rudenī trūka "Ventolin" šķīdums, ko lieto inhalāciju veikšanai. Biju gatava aizdot cilvēkam. Daudzi lūdz palīdzību arī sociālajos tīklos."

Liepājas un apkārtnes iedzīvotāji "Kurzemes Vārdam" vēl padalās informācijā par savu pieredzi ar zāļu saņemšanu. Piemēram, durbeniece Aija Kapele uzsver, ir gadījies, ka nav tieši tās firmas zāļu, bet piedāvā citas ar tādu pašu aktīvo vielu. "Cik zinu, ir kaut kādas izmaiņas likumos, ka klientam jāpiedāvā lētākais variants. Un tad sākas! Citas zāles neparas, ir blakusefekti un tamlīdzīgi. Nekas cits neatliek, kā pirkt jau pierastās par dārgāku cenu, jo

Farmaceite Inese Vīriņa norāda, ka medikamentu piegāžu pārtraukumi ir visu laiku, bet šā brīža sastrēgumu izdevies atrisināt, komunicējot ar klientu ārstiem.

EGONA ZĪVERTA FOTO

tās nekompensē. Man, piemēram, no mūsu ražotajām zālēm sāp galva, bet no vācu ražojuma ne. Un līdzīgi ir daudziem. Vecākiem cilvēkiem vispār apjukums – kaudze ar zālēm, nosaukums atšķiras no ārsta izrakstītā, jo iedotas lētākas ar pavisam citu nosaukumu," viņa zina stāstīt. "Tā ir gadījies vairākkārt, ka nav. Zvanu aptiekai un prasu, vai ir kādā citā," savu rīcību pastāsta rīdziniece Santa Skutele.

Par to, ka trūkst medikamentu, kuri tiek plaši izmantoti, novembra vidū ziņoja mediji Lietuvā. Kaimiņvalstī izveidojusies ārkārtēja situācija, aptiekās nav nopērkami daļa bērnu medikamentu, tostarp bieži ārstniecībā pielietojamas antibiotikas suspensijas veidā. Tas nozīmē, lai vecāki palīdzētu bērniem cīnīties ar dažādām bakteriālām infekcijām vai iekaisumiem vai samazināt temperatūru, medikamentu trūkuma dēļ tas ir diezgan liels izaicinājums. Piemēram, kaimiņvalstī atklājies, ka no oktobra beigām netiek piegādātas tādas antibiotikas kā amoksicilīns suspensijas veidā (pudēlī ir pulveris, kas jāatšķaida ar ūdeni, un bērniem to dod ar karotīti vai dozatoršļirci), kas ir vienas no vienkāršākajām antibiotikām, ko plaši izmanto dažādu slimību ārstēšanā. Lai arī pieejamas ir šīs pašas pieaugušo antibiotikas tablešu vai kapsulu veidā, tomēr šādi varianti ne vienmēr der – mazam bērnam šķaidīt *ripas* un dot samaltā pulverī nederēs, kaut vai tādēļ, ka bērns pretosies, būs nepatīkami, un ārstēšana līdz ar to būs neefektīva. Lietuvas zāļu ražotāju asociācijas direktore Rasa Bričkienė sacīja, ka zāļu pazušana no plauktiem ir sistēmiska problēma, ar to saskaras visa Eiropa, īpaši Austrumeiropas un Centrāleiropas valstis. Viņasprāt, medikamentu pazušanai ir divi iemesli: pirmkārt, Lietuvā ir stin-

Aptiekās strādājošajiem atelpas šajā laikā nav ne mirkli, jo jāapkalpo klienti un jāmeklē risinājumi trūkstošo, bet pacientiem vajadzīgo medikamentu aizstāšanai. **Ne vien ražošana un loģistikas pārrāvumi ir vainojami kādu zāļu iztrūkumā, bet arī tas, ka šogad cilvēki slimo vairāk un jūtamas Covid-19 sekas, novērojuši farmaceiti gan Latvijā, gan arī kaimiņvalstī Lietuvā.**

gs kompensējamo medikamentu regulējums, un tirgus zaudē savu pievilcību. Otrkārt, pie vainas ir Covid-19 sekas un karš Ukrainā, kas radījis haosu piegādes ķēdē.

Īslaicīgi pārtraukumi – visu laiku

Iedzīvotāju pieredzētās situācijas un uzdotos jautājumus par zāļu pieejamību "Kurzemes Vārds" sākotnēji uzdeva Veselības ministrijai, kura tālāk jautājumus nosūtīja Zāļu valsts aģentūrai (ZVA). "Īslaicīgi kādu zāļu piegādes pārtraukumi gadās nepārtraukti. Tie rodas dažādu iemeslu dēļ, bet lielākoties zāļu ražotāji norāda, ka tie ir saskārušies ar ražošanas sarežģījumiem," saka ZVA sabied-

risko attiecību speciāliste Dita Okmane. Viņa norāda, ka to, vai zāles ir vai nav pieejamas Latvijas aptiekās un kad būs piegādes, var apskatīties Zāļu reģistrā un vietnē "Zāļu piegādes pārtraukumu pārvaldība". Saskaņā ar Latvijā spēkā esošiem normatīviem aktiem par zāļu virzību tirgū, tai skaitā par pieejamības nodrošināšanu Latvijā, ir atbildīgs zāļu reģistrācijas apliecības īpašnieks jeb ražotājpārstāvis. Viņam arī ir pienākums sniegt ZVA paziņojumu par reģistrētām zālēm, ja tās pastāvīgi vai tikai uz laiku netiek laistas Latvijas tirgū. "Ražotājam ir jānorāda zāļu pieejamības pārtraukuma iemesls un datums, kad konkrēto zāļu, kurām ir pieeja-

mības pārtraukums, piegādi ir paredzēts atjaunot. Ziņojot par savu zāļu piegādes pārtraukumu, ir prasība minēt alternatīvos medikamentus – zāles ar citu iepakojuma lielumu, stiprumu, zāļu formu, citus medikamentus ar to pašu aktīvo vielu un Latvijā reģistrētus medikamentus no vienas klases ar tām pašām indikācijām, kuri tiek izplatīti Latvijā," skaidro aģentūras pārstāve.

Ja zāles ir kompensējamie medikamenti, tad aptiekām ir pienākums tos sagādāt 24 stundu laikā. Ražotājam, kurš noslēdzis līgumu ar Nacionālo veselības dienestu par kompensējamo zāļu piegādēm, ir pienākums reaģēt un risināt situāciju nekavējoties. >>

ES DOMĀJU TĀ: CIK BIEŽI EJAT UZ APTIEKU?

Iveta Upleja – strādā:
– Reti, jo es rūpējos, lai man būtu laba veselība. Kārtīgi izguļos, daudz

laika pavadu svaigā gaisā, staigāju kājām. Kad parādās saaukstēšanās pazīmes, pirmais līdzeklis ir pašas lasītās zāļu tējas ar medu. Ja aptiekā kaut ko vajag, tad tikai kādu nopietnāku līdzekli pret saaukstēšanos. Vitamīnus bez vajadzības nepērku. Tikai tad, ja ārsts iesaka.

Nadežda – pensionāre:
– Es esmu invalīde un uz aptieku eju bieži. Redzu tikai to, ka cenas visam aug

un aug... Daļu medikamentu man apmaksā valsts. Saņemu pensiju,

eju uz aptieku, par 20 eiro jau kaut ko grūti nopirkt, lai gan ņemu tikai to lētāko.

Iveta Veinberga – uzņēmēja:
– Praktiski nekad. Varbūt ļoti reti ieeju pēc kādiem vitamīniem, leikoplasta. Es neslimoju, pie ārsta neeju. Uzturu bagātinātājus neatbalstu, jo ēdu veselīgu biopārtiku jau gadus desmit. Pēdējo reizi slimāju kaut kad bērniībā. Toreiz uz lapiņas uzrakstīju: "Es nekad neslimošu!" Un tas darbojas.

Daina Pūstniece – pensionāre:
– Vismaz divas reizes mēnesī. Pērku

kompensējamās zāles un citas. Man ir viena aptieka, uz kuru eju vien sakrāju vairākas vajadzības, jo par trīs pirkumiem var dabūt atlaidi, kas man svarīgi. Zāles tomēr ļoti dārgas, un visu laiku cenas tikai paaugstinās.

Baiba Bērziņa – strādā:
– Priecājos, ka man un tuviniekiem aptieku vajag ļoti reti. Aptieku klientu kartes man nav. Dzīvojam ārpus pilsētas, daļu pārtikas vecāki izaudzē paši, ēdam veselīgi.

Nepērkam un mājās neturam zāļu kastes, medikamentiem derīguma termiņus nepārskatām. Ja vajag, tad tikai pērkam. Vitamīnus pērkam tikai pavasarī.

DAIGA LUTERE
EGONA ZĪVERTA FOTO